

Dans åk 9

Lärarinformation

Förord

Skolverket fick i oktober 2010 i uppdrag av regeringen att förbereda förändringar av den förberedande dansutbildningen i grundskolan och yrkesdansutbildningen i gymnasieskolan. I december 2010 beslutade riksdagen om en ny dansutbildning i enlighet med regeringens förslag.

Skolverkets uppdrag innebar bland annat att utforma och fastställa nya kurs- och ämnesplaner för dansutbildningen, kunskapskrav och bedömningsgrunder som skulle ligga till grund för färdighetsproven vid antagningen av elever. Uppdraget till Skolverket innefattade också att ta fram material som stöd för arbetet med bedömning och betygssättning av dansämnet på den nya dansutbildningen enligt den nya betygsskalan.

Kursplanerna reviderades sedan i maj 2017. Revideringens huvudsakliga förändring innebär att klassisk balett och modern nutida dans jämföras. På så sätt blir progressionen mellan kursplanerna på den förberedande dansutbildningen och gymnasiet kursplaner och med sina två inriktningar mer tydlig. Det material som presenteras här har utformats med utgångspunkt från de nya reviderade kursplanerna på den förberedande dansutbildningen. För att få bredd på materialet för grundskolan har genrerna klassisk balett (årskurs 6) och modern nutida dans (årskurs 9) valts ut i det centrala innehållet. För gymnasieskolan finns motsvarande bedömningsstöd för ämnet dansteknik. I materialet ges förtydligande exempel på prestationer motsvarande olika delar av kunskapskraven och för de olika betygsstegen E, C och A. Vid betygssättningen har läraren att ta hänsyn till hela kunskapskravet.

Vi hoppas att materialet ska ge gott stöd vid bedömning av elevers prestationer och på så sätt bidra till en likvärdig betygssättning över landet.

Anders Boman
Enhetschef

Annika Spiik
Undervisningsråd

ÄMNE: DANS

DANSTEKNIK – MODERN NUTIDA DANS

Föreliggande bedömningsstöd tar sin utgångspunkt i kursplanen för ämnet dans. Syftet är att konkretisera delar av kunskapskraven för att skapa bättre förutsättningar för en likvärdig bedömning och betygssättning av ämnet.

Bedömningsstödet tar endast upp delar av kursplanen och vid betygssättningen måste läraren ta hänsyn till hela kunskapskravet för respektive ämne.

I materialet exemplifieras delar av kunskapskraven med avsikt att stödja läraren vid betygssättningen. De förtydligande exemplen beskriver elevprestationer med utgångspunkt i 1:a stycket i kunskapskraven för ämnet och behandlar dansteknik i genren **modern nutida dans**. Dessa utdrag ur kunskapskraven återfinns i vänster-spalten, uppdelade i olika delar. I högerspalten ges sedan exempel på hur den beskrivna förmågan kan ta sig uttryck på de olika betygssstegen E, C och A. Exempelen kan alla knytas till någon eller några delar av det centrala innehållet för ämnet.

KUNSKAPSKRAV E

FÖRTYDLIGANDE EXEMPEL

HUR RÖRELSEVOKABULÄR I MODERN NUTIDA DANS UTFÖRS

En förutsättning för att eleven ska ha en stabilitet inom rörelsevokabulär i den moderna nutida dansens formspråk är att eleven arbetar med en anatomisk placering vilken bygger på ett funktionellt förhållningssätt där eleven utgår från sina egna fysiska förutsättningar och utvecklar ett muskulärt stabilt center. Det innebär att kroppens inre muskler hela tiden är aktiva och stabiliserar kroppen i strävan efter att kunna växlerka mellan att kroppen ska vara i balans och beredd på att kunna utföra viktförskjutningar.

Grundplaceringen bygger på att det från sidan sett bildas en lodlinje där fot-, knä-, höft- och axelled och öra befinner sig i linje ovanför varandra. Placeringen utgår också från att eleven arbetar med en tyngd neråt, är förankrad i golvet samtidigt som den inre muskulaturen arbetar med en förlängning av torso uppåt. Det innebär att det finns en viss tyngd och avspändhet som anpassar placeringen till den moderna nutida dansens formspråk.

Eleven kan utföra rörelsevokabulär i (den klassiska balettens och) den moderna nutida dansens formspråk. I en av dessa genrer utför eleven rörelsevokabulär **med viss säkerhet**. I den andra genren utför eleven rörelsevokabulär på ett i **huvudsak fungerande** sätt.

Att utföra rörelsevokabulär med viss säkerhet innebär:

Eleven har oftast en anatomiskt funktionell grundplacering. Däremot kan eleven ibland ha svårighet att hitta en muskulär avspändhet som anpassar placeringen till den moderna nutida dansens formspråk. Det kan innebära att eleven har en tendens att använda för mycket, eller för lite anspänning i de yttre musklerna och inte hittar balansen mellan dem och de inre stabiliseringsmusklerna. Eleven försöker använda den anatomiskt funktionella placeringen i övningar men har svårighet att hitta en tyngd i kroppen som strävar neråt och vara förankrad i golvet.

Eleven arbetar ofta med naturliga ryggkurvor tillsammans med en aktiv förlängning av torso. Ibland kan det uppstå för mycket eller för lite spänning. Det kan resultera i att eleven i övningar, där lodlinjen krävs, tappar bäckenets placering i lodlinjen, hänger i ländryggraden och/eller förlorar placeringen i torson.

När eleven gör fallövningar kan eleven ofta ha svårigheter med att anpassa energin, det uppstår inget häng och därmed heller ingen tydlig fallkänsla. Eleven kan också ha svårigheter att kontrollera kroppen och fördela vikten mellan kroppens

Eleven utför på ett **i huvudsak fungerande** sätt variationer i rörelsekvantiteter, rörelseflöde och dynamik.

Eleven anpassar **med viss säkerhet** danstekniken till den egna kroppen i förhållande till rummet och andra medverkande...

...samt följer och anpassar **till viss del** danstekniken till olika musikaliska aspekter.

olika delar i mötet med golvet. Det innebär att fallet kan bli lite återhållsamt och spänt och att mötet med golvet blir stumt.

Vid övningar som innehåller droprörelser kan eleven ha svårigheter med två saker. Det ena är att muskelspänningen ofta blir för stor och att rörelsen förs i stället för släpps. Det andra är att rörelsen inte fångas upp vid rätt tillfälle. Det innebär att eleven inte kan släppa muskelspänning och följa tyngdkraftens riktning i droprörelsen.

Att utföra variationer i rörelsekvantiteter (tyngd, energi och flöde) på ett i huvudsak fungerande sätt innebär:

Eleven arbetar med att utveckla olika rörelsekvantiteter, men har svårighet med att skilja dem åt och utföra dem med tydlighet. Ibland kan eleven tydligt utföra rörelsekvantiteter men då endast om övningen fokuserar på en eller ett fåtal av dem. Eleven använder inte andningen medvetet för att utveckla rörelsekvantiteter.

Vid en swingrörelse kan eleven oftast växelverka mellan men inte anpassa anspänning och avspänning. Det innebär att swingrörelsens tyngd inte kan släppas och fångas upp vid rätt tillfälle så att det uppstår ett häng. När eleven till exempel gör bensvingar har hon eller han ofta svårigheter att släppa ner benets tyngd och håller emot och använder muskulär anspänning i höften. När rörelsen och dess energi inte fullföljs kan det resultera i att det uppstår glapp i flödet och att det ger ett energimässigt svagt eller stelt och spänt uttryck. Eleven driver inte alltid på rörelsen och tappar ofta energin och därigenom även dynamiken under övningen.

SPATIAL FÖRMÅGA

Att med viss säkerhet anpassa danstekniken till den egna kroppen i förhållande till rummet och andra medverkande innebär:

Eleven kan ibland anpassa energin för att rikta den runt sitt eget center, som vid till exempel en spiralrörelse som tar sig ner på golvet men har svårighet med att anpassa energin när den ska riktas långt utanför kroppen och det blir ofta otydligt med kroppens riktningar i rummet. Eleven kan ha problem med att använda rörelsernas ytterläge, vilket kan innebära en svårighet att antingen utföra små intrikata rörelser eller mycket stora.

Eleven håller sin plats i rummet men är framför allt fokuserad på sig själv, vilket ofta innebär att eleven har svårighet att uppmärksamma meddansare i pågående rörelse. Det kan innebära att eleven inte kontinuerligt justerar sig själv i relation till andra dansare utan hamnar i lägen där hon eller han behöver göra tvära justeringar vilket påverkar både andra dansare och den egna rörelsen som därigenom inte kan fortsätta kontinuerligt.

MUSIKALISK FÖRMÅGA

Den musikaliska förmågan utgörs dels av hur rörelser fraseras och dels av hur rörelserna relaterar till musik, ljud och tystnad.

Att följa och till viss del anpassa danstekniken till olika musikaliska aspekter innebär:

Eleven kan ofta utifrån instruktioner till varje övning, avgöra hur en rörelsesekvens ska fraseras musikaliskt. Ibland kan eleven ha problem och det kan visa sig genom att de dynamiska skillnaderna och rytmiseringarna blir otydliga och att hela kombinationen kan upplevas som alltför jämn.

Eleven kan ha problem med att behärska olika förhållningssätt både med och utan musik. Det kan visa sig när eleven har ett givet rörelsematerial och inom tidsparametern, kan hon eller han ha problem med att i stunden göra egna val och själv frasera och rytmisera i relation till musiken. Med hjälp av läraren kan eleven ofta anpassa frasering, rytmisering och tajmning, vilket kan innebära att ligga på eller strax efter, men eleven interagerar och samspelar inte alltid med musiken. Eleven klarar ibland att använda olika förhållningssätt men kan inte tänja på gränserna för tid, tempo och frasering.

Under en rörelsekombination som inte baseras på puls kan eleven ofta ha svårigheter med att behålla en rörelsens frasering och samtidigt interagera med musiken inom tidsramen. Det kan visa sig när eleven gör kombinationen redan vid första tillfället, men framför allt när eleven kontinuerligt ska upprepa kombinationen med samma frasering, och speciellt i tystnad utan musik.

Ofta har eleven för lite fokus på musiken och för mycket på sitt eget dansande och interagerar eller samspelar inte alltid med musiken. Det kan innebära att kopplingen mellan rörelsernas frasering och det musikaliska uttrycket inte blir tydlig.

Eleven improviserar genom att med **viss säkerhet** associera och skapa rörelser utifrån olika instruktioner.

IMPROVISATION

Att improvisera med viss säkerhet genom att associera och skapa rörelser utifrån olika instruktioner innebär:

Eleven visar ibland osäkerhet i situationer där rörelsematerialet inte är givet, vilket kan visa sig genom att eleven återvänder till gamla invanda rörelsemönster i motsats till att undersöka nya rörelseuttryck. Eleven har lättare för arbetssätt med uppgifter med ständigt nya instruktioner och kan då snabbt associera och skapa rörelser men har svårighet med uppgifter som kräver koncentration under en längre tidsperiod. Ofta stannar eleven inte kvar i rörelsen för att fördjupa improvisationen och utforska rörelser.

Eleven blir ofta alltför fokuserad på sitt eget arbete och har vissa svårigheter med att samarbeta och interagera med andra. Det kan visa sig genom att hon eller han hela tiden vill leda eller följa, men har svårt att växelverka mellan de två positionerna. Vid kontaktimprovisation kan det visa sig genom att eleven kan ta tyngd från andra, men har svårt för att använda sin egen tyngd och ge åt andra. Det kan visa sig genom att improvisationen inte leder vidare.

HUR RÖRELSEVOKABULÄR I MODERN NUTIDA DANS UTFÖRS

En förutsättning för att eleven ska ha en stabilitet inom rörelsevokabulär i den moderna nutida dansens formspråk är att eleven arbetar med en anatomisk placering vilken bygger på ett funktionellt förhållningssätt där eleven utgår från sina egna fysiska förutsättningar och utvecklar ett muskulärt stabilt center. Det innebär att kroppens inre muskler hela tiden är aktiva och stabiliserar kroppen i strävan efter att kunna växelverka mellan att kroppen ska vara i balans och beredd på att kunna utföra viktförskjutningar.

Grundplaceringen bygger på att det från sidan sett bildas en lodlinje där fot-, knä-, höft- och axelled och öra befinner sig i linje ovanför varandra. Placeringen utgår också från att eleven arbetar med en tyngd neråt, är förankrad i golvet samtidigt som den inre muskulaturen arbetar med en förlängning av torso uppåt. Det innebär att det finns en viss tyngd och avspändhet som anpassar placeringen till den moderna nutida dansens formspråk.

Eleven kan utföra rörelsevokabulär i (den klassiska balettens och) den moderna nutida dansens formspråk. I en av dessa genrer utför eleven rörelsevokabulär **med säkerhet**. I den andra genren utför eleven rörelsevokabulär på ett **fungerande** sätt.

Att utföra rörelsevokabulär med säkerhet innebär:

Eleven har oftast en anatomiskt funktionell grundplacering och kan anpassa den muskulära avspändheten till den moderna nutida dansens formspråk. Eleven arbetar oftast medvetet med naturliga ryggkurvor tillsammans med en aktiv förlängning av torso. Ibland kan det uppstå för mycket eller för lite spänning. Det kan visa sig genom att eleven i övningar, där lodlinjen krävs, tappar bäckenets placering och hänger i ländryggraden. Eleven kan ofta använda den anatomiskt funktionella placeringen i övningar, hitta tyngd i kroppen som strävar neråt och klarar då också att vara förankrad i golvet.

Vid fallövningar kan eleven oftast anpassa energin till fallet, men inte alltid tänja rörelsen fullt ut så att det uppstår ett tydligt häng och/eller en fallkänsla. Ibland kan eleven ha svårt att fördela vikten kontinuerligt mellan kroppens olika delar i mötet med golvet. Det kan innebära att fallet vid dessa tillfällen blir återhållsamt och ger ett spänt intryck samt att mötet med golvet blir stumt.

När eleven gör övningar som innehåller droprörelser innebär det att muskelanspänningen ibland blir för stor och rörelsen förs i stället för släpps. Ibland hittar eleven rätt och lyckas släppa muskelanspänning och energi i tyngdkraftens riktning och kan vid rätt tillfälle till exempel fånga upp en rörelse i ett stopp. Eleven har delvis förstått principen och användningen av rörelsekvaliteten som skapas av att släppa tyngd neråt, men kan inte alltid använda den. Det kan till exempel visa sig genom att eleven bara ibland fångar upp den vid rätt tillfälle och/eller fångar upp den på olika sätt.

Eleven utför på ett **fungerande** sätt variationer i rörelsekvantiteter, rörelseflöde och dynamik.

Att utföra variationer i rörelsekvantiteter (tyngd, energi och flöde) på ett fungerande sätt innebär:

Eleven kan använda och ibland även tydligt utföra olika rörelsekvantiteter. Ibland kan eleven också tydligt växla mellan olika kvantiteter inom samma övning. Eleven börjar förstå andningens betydelse för rörelserna och använder den ibland för att utveckla och nyansera rörelsekvantiteterna.

Vid swingrörelser kan eleven oftast växelverka mellan anspänning och avspänning men inte alltid anpassa den. Det innebär att swingrörelsens tyngd kan släppas men rörelsen fullföljs inte alltid för att fångas upp vid rätt tillfälle så att det uppstår ett häng. När eleven gör till exempel bensvingar kan hon eller han ofta släppa benets tyngd men kan ha svårighet att känna av när anspänningen måste öka och rörelsen fångas upp. Därmed fullföljs rörelsen och dess energi inte och det blir inte ett kontinuerligt flöde. Eleven driver ofta på rörelsen och upprätthåller då energin och därigenom även dynamiken under övningen

SPATIAL FÖRMÅGA

Eleven anpassar **med säkerhet** danstekniken till den egna kroppen i förhållande till rummet och andra medverkande...

Att med säkerhet anpassa danstekniken till den egna kroppen i förhållande till rummet och andra medverkande innebär:

Eleven kan ofta anpassa energin för att antingen rikta den runt sitt eget center, som vid till exempel en spiralrörelse som tar sig ner på golvet och använda den

för att rikta den långt utanför sig själv. Däremot kan eleven ha svårighet med att samtidigt vara tydlig med kroppens riktning i rummet. De spatiala ytterlägena av kroppens rörelser, till exempel mycket stora rörelser, är inte förankrade i kroppen.

Eleven kan hålla sin plats i rummet, är uppmärksam på andra och kan i stunden ändra sina val genom att justera energi och riktning och därigenom hålla avstånd till andra dansare. Men när eleven ändrar sina val klarar hon eller han inte alltid av att samtidigt låta rörelsen kontinuerligt fortsätta utan avbrott på grund av justeringar.

MUSIKALISK FÖRMÅGA

Den musikaliska förmågan utgörs dels av hur rörelser fraseras och dels av hur rörelserna relaterar till musik, ljud och tystnad.

...samt **följer och anpassar** danstekniken till olika musikaliska aspekter.

Att följa och anpassa danstekniken till olika musikaliska aspekter innebär:

Eleven kan utifrån instruktioner till varje övning avgöra hur en rörelsesekvens ska fraseras musikaliskt. Det visar sig genom att eleven kan betona vissa rörelser mer än andra, men behöver utveckla dynamiska och rytmiska nyanser.

Eleven behärskar olika förhållningssätt till musik, ljud och tystnad. Det kan visa sig när eleven har ett givet rörelsematerial och inom tidsparametern, kan göra egna val i stunden och själv frasera och rytmisera i relation till musiken. Utifrån instruktioner kan eleven ofta anpassa tadjmning, frasering och rytmiseringen vilket kan innebära att ligga på eller strax efter, att interagera eller samspela med musiken. Eleven har ännu inte utvecklat nyansrikedomen genom att tänja på gränserna för tid, tempo och frasering. Det kan visa sig under en rörelsekombination som inte baseras på puls då eleven ibland kan ha svårt att behålla rörelsens frasering och samtidigt interagera med musiken inom tidsramen. Det kan innebära att eleven gör rätt ibland men kan ha svårigheter med att kontinuerligt upprepa kombinationen med samma frasering, och speciellt i tystnad utan musik.

Eleven kan ofta skapa nyanserade musikaliska rörelser genom att både låta rörelseenergin fortsätta klinga och att låta rörelserna ha ett tydligare stopp som till exempel vid ett drop.

IMPROVISATION

Eleven improviserar genom att **med säkerhet** associera och skapa rörelser utifrån olika instruktioner.

Att improvisera med säkerhet genom att associera och skapa rörelser utifrån olika instruktioner innebär:

Eleven har ibland ett undersökande förhållningssätt vilket innebär att prova och i stunden skapa nya rörelseuttryck. Men ibland visar eleven en osäkerhet och kan då återvända till gamla invanda rörelsemönster. Oftast klarar eleven att variera arbetssätt från uppgifter med ständigt nya instruktioner där man snabbt ska associera och skapa rörelser, till uppgifter som kräver koncentration under en längre tidsperiod. Eleven utvecklar oftast improvisationsarbetet genom att stanna kvar och vara i rörelsen för att fördjupa improvisationen och utforska rörelser.

Eleven kan oftast samarbeta och interagera med andra genom att både följa, leda, ge och ta impulser. Vid kontaktimprovisation klarar eleven oftast att använda tyngd genom att både ge och ta tyngd från andras kroppar. Ibland är eleven inte lyhörd och känner inte av rätt tillfälle att ge impulser som leder improvisationen vidare. Eleven klarar att såväl vara närvarande i stunden som att vara uppmärksam på andra men kan ibland ha en tendens att låta andra ta beslut och initiativ som för improvisationen vidare.

HUR RÖRELSEVOKABULÄR I MODERN NUTIDA DANS UTFÖRS

En förutsättning för att eleven ska ha en stabilitet inom rörelsevokabulär i den moderna nutida dansens formspråk är att eleven arbetar med en anatomisk placering vilken bygger på ett funktionellt förhållningssätt där eleven utgår från sina egna fysiska förutsättningar och utvecklar ett muskulärt stabilt center. Det innebär att kroppens inre muskler hela tiden är aktiva och stabiliserar kroppen i strävan efter att kunna växelverka mellan att kroppen ska vara i balans och beredd på att kunna utföra viktförskjutningar.

Grundplaceringen bygger på att det från sidan sett bildas en lodlinje där fot-, knä-, höft- och axelled och öra befinner sig i linje ovanför varandra. Placeringen utgår också från att eleven arbetar med en tyngd neråt, är förankrad i golvet samtidigt som den inre muskulaturen arbetar med en förlängning av torso uppåt. Det innebär att det finns en viss tyngd och avspändhet som anpassar placeringen till den moderna nutida dansens formspråk.

Eleven kan utföra rörelsevokabulär i (den klassiska balettens och) den moderna nutida dansens formspråk. I en av dessa genrer utför eleven rörelsevokabulär **med god säkerhet**. I den andra genren utför eleven rörelsevokabulär på ett **väl fungerande** sätt.

Att utföra rörelsevokabulär med god säkerhet innebär:

Eleven har en anatomisk funktionell grundplacering inom den moderna nutida dansens formspråk och anpassar den muskulära avspändheten till den moderna nutida dansens formspråk. Eleven arbetar medvetet med naturliga rygghöjder till sammans med en aktiv förlängning av torso och kan behålla bäckenets placering i lodlinjen i övningar där detta krävs. Den anatomiskt funktionella placeringen använder eleven i övningar, hittar tyngd i kroppen som strävar neråt och är förankrad i golvet.

Vid fallövningar kan eleven medvetet anpassa energin till fallet, använda kroppens tyngd och tänja på rörelsen så att ett tydligt häng uppstår. Eleven förstår hur den egna kroppen fungerar i ett fall. Det kan visa sig genom att eleven kan fördela vikten mellan kroppens olika delar i mötet med golvet och kan utföra fallet med smidiga övergångar och ta emot sig mjukt. Eleven har förstått principen av hur ett fall fungerar och kan skapa en fallkänsla i flera olika typer av fall och på olika nivåer.

När eleven gör övningar som innehåller droprörelser kan hon eller han släppa muskelanspanning och energi i tyngdkraftens riktning och kan även vid rätt tillfälle fånga upp rörelsen till exempel vid ett stopp. Eleven har förstått principen och användningen av rörelse kvaliteten som skapas av att släppa tyngd neråt och kan även fånga upp den på olika sätt.

Eleven utför på ett **väl fungerande** sätt variationer i rörelse kvaliteter, rörelseflöde och dynamik.

Att utföra variationer i rörelse kvaliteter (tyngd, energi och flöde) på ett väl fungerande sätt innebär:

Eleven kan använda olika rörelse kvaliteter, variera mellan dem i samma övning och tydligt framföra dem. Eleven förstår andningens betydelse för rörelserna och använder den ofta medvetet för att kontinuerligt utveckla och nyansera rörelse kvaliteterna.

Vid swingrörelser kan eleven oftast både växelverka mellan och anpassa anspänning och avspänning. Det innebär att swingrörelsen och dess tyngd släpps, ett häng uppstår och tyngden fångas upp igen. Eleven visar medvetenhet om swingrörelsens funktion genom att känna av och fånga upp energin på rätt ställe, föra den vidare och fullfölja rörelsen i ett kontinuerligt flöde. Eleven har också en förmåga att självständigt driva på rörelsen och både upprätthålla energin och variera dynamiken under hela övningen.

Eleven anpassar **med god säkerhet** danstekniken till den egna kroppen i förhållande till rummet och andra medverkande...

SPATIAL FÖRMÅGA**Att med god säkerhet anpassa danstekniken till den egna kroppen i förhållande till rummet och andra medverkande innebär:**

Eleven kan anpassa energin och använda den för att antingen rikta den runt sitt eget center, som vid till exempel en spiralrörelse som tar sig ner på golvet eller använda den för att rikta den långt utanför sig själv och samtidigt vara tydlig med kroppens riktning i rummet. I samband med det kan eleven också bedöma avstånd och anpassa energin så att hon eller han hamnar på planerat ställe i rummet. Eleven kan använda rörelsernas ytterläge, som till exempel små intrikata eller mycket stora rörelser.

Eleven kan hålla sin plats i rummet, är uppmärksam på andra och kan i stunden ändra sina val genom att justera energi och riktning. Därigenom kan eleven fortsatt hålla avstånd till andra dansare, även om de inte håller sin plats. Vid ändrade val klarar eleven också att låta rörelsen kontinuerligt fortsätta utan avbrott på grund av justeringar.

MUSIKALISK FÖRMÅGA

Den musikaliska förmågan utgörs dels av hur rörelser fraseras och dels av hur rörelserna relaterar till musik, ljud och tystnad.

...samt **följer och anpassar väl** danstekniken till olika musikaliska aspekter.

Att följa och väl anpassa danstekniken till olika musikaliska aspekter innebär:

Eleven kan utifrån instruktioner till varje övning, medvetet avgöra hur en rörelse-
sekvens ska fraseras musikaliskt. Eleven fraserar och rytmiserar musikaliskt en kombination och betonar vissa rörelser och rörelsekvantiteter mer än andra så att nyanserade dynamiska och rytmiska skillnader skapas.

Eleven behärskar olika förhållningssätt till musiken. Det kan till exempel visa sig när eleven har ett givet rörelsematerial och inom tidsparametern, gör egna val i stunden och själv fraserar rörelserna i relation till musiken. Utifrån instruktioner kan eleven anpassa tajmning, frasering och rytmisering vilket innebär att ligga på eller strax efter, att interagera och samspela med musiken. Eleven har en variationsrik relation till musiken, och kan till exempel tänja på gränserna för tid, tempo och frasering. Under en rörelsekombination som inte baseras på puls kan eleven behålla rörelsens frasering, interagera med musiken inom tidsramen och kan dessutom kontinuerligt upprepa kombinationen med samma frasering, även i tystnad utan musik.

Eleven kan ofta medvetet skapa nyanserade musikaliska och rytmiserade rörelser genom att både låta rörelseenergin fortsätta klinga och att låta rörelserna ha ett tydligare stopp som till exempel vid ett drop.

IMPROVISATION

Eleven improviserar genom att **med god säkerhet** associera och skapa rörelser utifrån olika instruktioner.

Att improvisera med god säkerhet genom att associera och skapa rörelser utifrån olika instruktioner innebär:

Eleven har ett undersökande förhållningssätt till rörelser och visar det genom att prova och i stunden skapa nya rörelseuttryck utan att fastna i gamla rörelsemönster. Eleven kan variera arbetssätt från uppgifter med ständigt nya instruktioner där man snabbt ska associera och skapa rörelser, till uppgifter som kräver koncentration under en längre tidsperiod. Eleven utvecklar kontinuerligt improvisationsarbetet, har en egen drivkraft och klarar att stanna kvar och vara i rörelsen för att fördjupa improvisationen och utforska rörelser.

Eleven kan samarbeta med andra och interagerar genom att både följa, leda, ge och ta impulser. Vid till exempel kontaktimprovisation kan eleven använda tyngd genom att både ge och ta tyngd från andras kroppar. Eleven klarar såväl att vara närvarande i stunden, som att vara lyhörd inför andra och att ta beslut och initiativ som gör att improvisationen leder vidare.